

...מחללי 1953, בת כפר
...בפלמ"ח לשעבר, יצא שם
...מיתית:

טיוסל של תלמידי בית הספר
...ארכי, וגילה לא תדריכונו והן
...סיירת הפלמ"ח. טיילת ותיקה ונוי
...אחרות וקפדניות לא תיעף לתכנון כל
...ולמרות כל ידיעותיה ונסיונה — לא
...תבוש להתיעץ ולחזור ולהתיעץ. ומשנת
...ברר לה שקטע מסויים בתוכנית הטיוסל אינו
...נחיר לה למדי, הרי היא אומרת: "אני מוכי
...רחה לקפוץ לשם, ליום יומיים".
...ובטיוסל — תשמתי לבה לכל: לסבע ה'
...דומם, לנוף, לשרידי קדומים, לפרקי היס'
...טוריה חדשים מקרבות תש"ח-תש"ט."

★ ★ ★

"גזע פטרה"

פטרה, נושא „השיגעון הניכלא” - האם נכגע שמה בסרט?

יוזמי המסע אל הסלע ב-1953, ולא שבה ממנו:

נפש לירית ורגשנית מעצם ילדותה ועד יומה האחרון. כיבדה והעריכה את הכוח, אותו כוח המשרת אמת ומוסר אנושי. והיה בכך ניגוד, כניגוד שבין דמותה החיצונית הענוגה לבין מעשיה הגבריים לפעמים, זוכר אני שיעורים בספרות, איזו להיטות אחרי ליריקה, איזה צימאון לשירה, ואיזו הבנה לכאב אנוש...

זכור לי ערב אחד, בהיותנו בגיל 14, כשהיינו שקועים בשיחות על העתיד, וי' גילה אמרה: „אני רוצה לקומם את הנשים המדוכאות בהודו ובסין, להמרין כנגד חיי השיעבוד”...

קו אופייני בגילה שהיתה צמחונית קיי צונית בהכרח, ועם זה נדחפה מכוח ה' הכרה אל הנשק... השקפת-עולמה הצמחונית העידה על פנימיותה. העקרון שבצמח חנוניות היה שאין היא רשאית ליהנות על חשבון הזולת, גם בבעלי חיים אסור לפי גנע... הצמחונית היתה לה לסבע ולמוסר סר-חיים, אבל התקופה תבעה הגנה על ה' חיים בנשק, וגילה אינה עשויה להשתמש ולהטיל תפקיד על אחרים.

פעילות ההגנה נברה. נערכו קורסים שונים לנשק, ובאחד הימים, בשנת 1942, הוצע לגילה על-ידי המפקד המקומי לנסוע לקורס מדריכות בנשק-קל. גילה קיבלה את ההצעה, על אף מצבי-העבודה הקשה בבית. (אביה של גילה היה חולה אז, וכל ניהול המשק הגדול בכפר-היושע מוטל היה על כתפיה של הנערה).

וכן הופיעה גילה בפני ועדת-הקבלה בי שפיה: לבושת מעיל-עור, שערך הגינני גזוז כנאש נער, צעדיה מהירים, וכולה צעירה, צעירה.

שאלות: בת כמה את? ידעה גילה ש' מתקבלים לקורס מגיל 18 ומעלה, והשיבה: — בת 18.

שאלה שנית: מתי היה יום הולדתך? השיבה: לא עמד בה לבח לשקר, והשיבה: בעוד שנה.

הכל צחקו צחוק גדול. אך הבוחנים ה' רשמו מעמידתה ומיושרה — וקיבלוה ל' קורס.

והברתה, רחל סבוראי, בת משק עין' חרוד, אף היא מפיאית בפלמ"ח וסירת מצוינות, כתבה עליה:

„פעם מצאה גילה בחצרה של רמת-רחל עגלה מנוע ערבי. היא הראתה אותה לי חברים, וסייעה בתפוסתה. הואיל והיתה זו עגלה שתעתה מעדרה, שחטו אותה ועשו קומזיץ. גילה הסתגרה בחדרה כל אותו ערב. זמן רב עוד הזכירה ערב זה בשאט נפשי.

אחת החולשות, שייחדו את גילה, היתה יחסה לנשים. את בגדה החדש תכבס בטרם תלבשנו. על ספסל במקלחת — תניח את בגדיה רק על גבי מטלית שפרשה... בי רגישות מיוחדת נהגה גילה בהיותה בעיר. לא שתה גזוז, לא נשענה אל קיר או מעקה... נקינותה של גילה, דומה שהיה נובע מן הסוהר המוסרי שלה... וגילה זו, היתה מן המפקדות המצטיינות (המשך בעמוד 14)

שם, היו מטובי הנוער שלנו. משום כך אמת אני: פטרה כבר אינה סתם נושא, שאפשר ליצור עליו סרטים סאכאריניים מסולפים, או שאפשר לעקם ולסרס אותו, ככל העולה על רוחו של כל מאן דהוא. פטרה היא פרשה לאומית.

יימצאו שיאמר: ומה אם נוטל לו סופר איזה טיפוס היושב בתוכנו, המקובל כאיש צדיק, קורא דרור לדמוינו, והופך אתו לאיש עולם-תחתון? האם זה אסור? האם אין אנו חיים בדמוקראטיה בה ישנו דבר הקרוי: חיפוש יצירה?

נכון. את חופש היצירה אין איש יוצא כאן לאסור (אם אמנם סרט פסיג חולות לוחטים ראוי שייקרא יצירה). אולם כש' מדובר בפטרה — אין המדובר באדם אחד. מדובר בציבור. מדובר במאת ואלפי בני משפחת חללים, ידידיהם, חבריהם לנשק ו' פיקודיהם — הנושאים את דמותם כפי ש' היתה.

ומה שחשוב יותר: מדובר בציבור כולו — זה שאינו יודע כל כך את ענין פטרה. לגבי דידו של זה — פטרה ואנשיה יצ' יסירה, לאחר ראית הסרט, בדמיתם של ה' גיבורים הפילמאיים המפיקפקים שיוצאים רכובים על גמלים אל סירה.

וזה, בעיקר, מה שכואב.

כי אלה שהכירו את העשרה — אינם עשויים לקבל תמונה מסולפת מן הענין. אולם כל איתם רבי-דברים, שאינם מכי' רים פרשה מופלאה זו, מה יהיו האסוציאציות המיידיות שלהם, כשימצעם את השם פטרה: כמובן: אותן שמספק להם הסרט.

„זה הון תועפות”

רצוני להבהיר נקודה אחת: העוב' זה שקוממה אנשים במדינה זו להתנגד להצגתו של הסרט אינה זו, שהסרט מסלף את דמות הנוער הישראלי בכלל, כפי שטענה המועצה לעידוד הסרט הישראלי בזמנו, עת סירבה לתמוך בו.

לא ולא. כי מהי „דמות הנוער הישראלי בכלל”? וכי אין בין בניה-הנוער שלנו רק דניות-באר, ואנשי עולם תחתון, וסתם פרי חחים הרפתקניים? — יש ויש. ואיש אינו טוען כי אסור שייראו כל אלה בסרט יש' ראל.

יש להבין זאת: אילו עסק חולות לוחטים בכל חברות-צעירים שהיא, שתיכונה מסע הרפתקני אל כל מקום אחר — שפיר. אולם חולות לוחטים בחר לו למטרת המסע דחקה את המקום המסויים הזה, ה' ניתן לפירוש אחד בלבד, ושאינו למצוא בין חלליו אף אחד שידמה, במעט אפילו, ל' גיבורי הסרט.

אין, למשל, אפשר היה להראות את מאר' גנת המסע אל פטרה — כפי שהיא מופיעה בסרט — בדמותה של נערה מטומטמת, מטומטמת מדי אף מכדי להיות מישחתת ממש? נערה שבבואה לדרבן את בעלה-הבאר לצאת אל המסע — היא סוענת: „אתה יודע מה זה מגילות גנוזות? זה הון תועפות! זה מיליונים!”

אולי כדאי לשוב ולהעזיף מבט בכמה מן התיאורים של גילה בן-עקיבא, שהיתה בין

בלהט נפשה של היוזמת — דינה — וב' קצב של ריקוד-מועדון.

אבל האנשים שהלכו אל פטרה הגו את המסע במשך שנים! הם ידעו כל פרט על המקום, למדו מפות, חקרו, קראו — אפילו חיפשו תיאורים של סלע-אדום בתנך.

כתב חברו של רם פרגא:

„נדמה לי שרם רצה ללכת לפטרה מהרגע שאני מכיר אותו. פטרה היתה חלום חייו. הוא שתה בצמא כל סיפור של מישוה על פטרה. הוא קרא על פטרה, הביא תצלומים של פטרה... הטיוסל לפטרה היה משאת נפשו וחלומו של רם מזה חמש שנים לפחות.

הוא עשה עבודת נמלים למצוא פרטים, מפות וידיעות ש' נות על אזור פטרה, ו' לבטוף, כבר לפני המסע, נמצא בידו חיק שהכיל כל מה שרצה לדעת. היא למד הכל על-פה. הוא יכול היה למצוא בעיניים עצור מות את הנתיב בו ילך. קולו היה נרגש, בשעה שהיה מספר איך ילך בתוככי פטרה, ימשש את חזית ארמון הירדוס, או יעלה במדרגות האמפיאטרוסון.”

אני יודעת. יימצאו כאלה, שבקוראם דברי אלה יתחילו חיוך ידעני ומפוכח ויתמהו: על מה ההתרגשות? כבידם של הבחורים במקימו מינח — וכל אחד רשאי לעשות סרט אודות פטרה ככל העולה על רוחו.

אבל איש מאותם ידענים לא יוכל להכ' חיש — אם אמנם יש לו מושג-מה מפרשת פטרה — כי סלע-אדום, והעשרה שנפלו בו, אינם סתם נושא מן ההתי הישראלי שלנו. זה אינו נושא סתמי, שניתן להת' פרש לכאן או לכאן. פטרה ונופליה הם פרשה חד-משמעית. פטרה אינו סתם אתר יפה, שהמוני טיילים פוקדים אותו, ששמו שחוק כפי כל.

אל פטרה הלכו קומץ אנשים — ורבים מהם מצאו שם את מותם. העשרה שנהרגו

ע וז אני עושה, בנטלי שורות ספר

רות מתוך גודש התיאורים שנשמרו על כל אחד מאנשי „גזע פטרה”. ועל אני עשה, בהזכירי כאן רק חמישה מהם. חמי' שת האחרים — איתן מינץ ויעקוב קלייפלד, מחללי מסע 1953; קלמן שלבסקי ומנחם בן-דוד מחללי מסע 1957; ודרור לוי, חלל המסע האחרון — לא היו שנים, ורק מ' חוסר מקום אין אני מביאה קטעים ממה שנכתב אודותם.

אולם מכל זאת, דבר אחד ברור: הולכי פטרה הכירו כל שעל אדמה בארץ זו, נוי פים היו להם אחיר לנשימה; יהליכה, הלי' בה, והליכה — שיא מאחיהם.

ו... חולות לוחטים? מה מריץ אותם שם אל מעבר לגבול?

למפיקי הסרט פתרונים! אה, כן! כמובן! הם דואגים לצייד את חברות ההרפתקנים, גיבורי הסרט, במניעים שונים ומגוונים: ישנו שם הארכיאולוג, אמנם, ויש לשקר שאצלו קיים יצר הליכה מדעי. אולם אותו ארכיאולוג עצמו, כשהוא נושא על-ידי ה' גיבורה, שבאה לגייסו למסע: „שמעת פעם על המגילות הגנוזות?” עונה: „הממ... משהו”. ובדיוק משים שהוא שמע על ה' מגילות הגנוזות „הממ... משהו” — הא' מסתכן ויוצא למסע אל פטרה (סליחה — סירה, בסרט).

וישנו קיבוצניק אחד. וישנו סתם נער חביב, שאינו יודע בעצם למה היא הילך. אבל בעיקר, ישנו בעל-באר, איש עולם תחתון. הוא הילך אל פטרה כדי לגנוב(?) את המגילות הגנוזות, להבריח אותן ולמי' כור אותן. יש לו מניע יפה נוסף: הוא רוצה לזכות בחסדי גופה של דינה. ודינה, מי היא דינה? דינה היא הטיפוס הקלאסי של נערה ישראלית, היוצאת למסע-סכנות אל מעבר לגבול: רקדנית-באר...

★ ★ ★

„חלום ש' חמש שנים”

מסע המתקני-בצבעים אל סירה

של חולות לוחטים מתארגן חיש מהר,

מרים מונדרר